

REKLAMA NA RODINNÉ ŠTĚSTÍ

Tak zatím co vy v Praze pravděpodobně umíráte vedrem, my máme na Faerských ostrovech příjemných 11°C, které v zimě klesnou na minimálně 3°C. A ano, nejsme ani na Falklandech ani na Azorech, ale na Faerách, napůl cesty na Island. Tedy na subpolárním vulkanickém souostroví 18 větších ostrovů, 11 menších a 779 skal vyčnívajících z moře, které stejně jako Grónsko tvoří samostatné území Dánska, ale není součástí EU. Byly objeveny v 6. st. irským mnichem Saint Brendan the Navigator.

Ale abych začala od začátku. Tentokrát jsme s Leonou porušily všechna naše pravidla o pozdních příchozech a vyrazily na letiště s dokonce ještě větším předstihem, než jsme plánovaly. Díky tomu jsem měla spoustu času zkusit vypátrat moji péřovku, kterou jsem po cestě na letiště nějakým záhadným způsobem ztratila. Bohužel to vypadá, že se po ní slehla zem, takže doufám, že stanovat moc nebudeme, protože jinak v noci asi zmrznu. Po hodině dorazila na letiště i moje kamarádka ještě ze základky Kája a potom, co nás kupodivu nechaly projít letištní kontrolou s našimi batohy hodně vzdálenými povinným rozměrům 40x50x20 cm, jsme konečně vzlétly. Ale zkuste si vzít dva stany, karimatky, spacáky, vařič, ešus, dva foťáky, stativ, oblečení na tři týdny do 10°C a sbalit to do malého 10 kg batohu. Já to celkem zvládla na rozměry, ale rozhodně ne na váhu. Kája měla přesně opačný problém a Leony batoh nabyl tak podivného tvaru, že vlastně těžko říct.

Mezipřistání v Kopenhagen a pak už ostrov Vagar. Když jsme přistávaly a pod námi se začaly objevovat pusté zelené ostrůvky obklopené oceánem, všem třem nám proběhlo hlavou, co tady sakra budeme celou tu dobu dělat, na ostrovech kde žije víc ovcí než lidí. Nekecám, lidí tu žije jako v Chomutově cca 50 000 a ovcí 80 000. Rozlohou jsou 56x menší než ČR (1400km²) a hustotu obyvatel mají 4x menší (33 ob. na km²).

Z letiště jsme vyrazily na hlavní, že si něco zkusíme stopnout, ale ještě dříve, než jsme tam došly, u nás zastavil taxík. Můj první rozhovor s Faeřanem skončil na tom, že nás za 100 FOK (Faerských korun odpovídající 300Kč), svezl na další ostrov Streymoy (největší). Je pravda, že jsem tu cenu ukecala asi na třetinu, ale na to, že jsem původně chtěla jet zadarmo, jsem měla pocit, že ukecal spíš on mě. Ze Streymoy jsme vzali za 20FOK autobus na další ostrov Eysturoy (2. největší), kde nás vyzvedla Leony kamarádka Nuka, kterou poznala během svého

studia v Dánsku a odvezla k nim do města Eiði.

Eiði má 660 obyvatel a působí jako reklama na rodinné štěstí, ale to vlastně asi celé Faery, jak jsme později zjistily. Sama Nuka má ve svých 26 letech manžela z Keni, kterého potkala, když tam několik měsíců pracovala jako dobrovolnice v sirotčinci a dvě malé děti Kláru a Olivii. Její táta pochází z Faerských ostrovů a její máma z Grónská. Nás ovšem nic z toho nezajímalo, protože jsme byly tak vyhladovělé, že jsme jako první zavítaly do místního krámků. Vzhledem k cenám typu chleba 20FOK (60Kč), sýr nebo čokoláda 30FOK (90Kč) jsme skončily na rýžových chlebičkách. Potom jsme konečně spolu s Nukou a její rodinou vyrazili do přístavu. Každých pár metrů nás po cestě zastavila nějaká šťastně vypadající rodina obsypaná dětmi, aby s Nukou prohodila pár slov. V přístavu se zrovna konal jakýsi průjezd lodí a při té příležitosti, tam byl stánek s pitím, snacky a hlavně s domácím vynikajícím koláčem, který pekla 80letá paní a hlavně prodávala jeden kousek za 5FOK. Daly jsme si všechny dvakrát.

Nuka nás ubytovala v Kláry dětském pokojíčku a řekla, že se můžeme svobodně pohybovat po domě a to kdykoliv. Tím myslela opravdu kdykoliv, protože oni dům nikdy nezamykají, jelikož tady nikdo nikdy nic nezamyká, ostatně také proč by to dělal, když se tady vůbec nekrade. Celkově je kriminalita na Faerách téměř nulová. Sice nechápu, co tady lidé celý život můžou dělat, ale Nuka mi řekla, že jinde by nežila už jen kvůli dětem. Mají tady tolik čerstvého vzduchu, celé dny jsou venku a těžko na světě hledat bezpečnější místo. Jak mi Nuka řekla, "když je ti 12 a přijdeš domů ve dvě ráno, prostě to jen pro tvé rodiče znamená, že jsi zrovna měla s kamarády pěkný den". Nebezpečí ti tady od nikoho ani ničeho nehrozí a vzhledem k tomu, že se tady všichni navzájem znají, je vážně malá pravděpodobnost, že se dostaneš k nějakým nelegálním látkám nebo něčemu podobnému. Dokonce ani vězení tu nemají. Když už se nějaký ten kriminálník přeci jenom najde, pěkně ho deportují do Dánska.

NEJVYŠŠÍ HORA FAER ANEB POLOVIČNÍ SNĚŽKA

Na první den jsme si naplánovaly návštěvu Gjógv a zdolání nejvyšší hory Faer Slaettaratindur se svými 880m.n.m., která leží poblíž Eiði a odkud je prý za dobrého počasí vidět 563km vzdálený Island. Průměrná nadmořská výška Faer je 300m.n.m., takže šlo o zhruba půl kilometrový výstup. Nejprve jsme si šly natočit nějaké záběry nad Eiði. Když jsme procházely kolem pastvy s ovce, došlo nám jak je tahle země milá a bezpečná. Nejen že lidé jsou milí,

ale ani ovce se nebojí člověka a jeden beránek přeběhl celou pastvu jen proto, aby se s námi pomazlil. Byl to fakt miláček a nemohly jsme se od něj odtrhnout. Nakonec jsme stoply asi třetí kolem projíždějící auto, zanechaly tam beránka a nechaly se svézt do 20 minut vzdáleného Gjógv.

Gjógv je malebná vesnička, kde není ani obchod jen pidi kavárna s pidi kafem z automatu za 30FOK. Faerská architektura je typická minimalistická architektura severu splývající s krajinou s jejich dřevěnými barevnými domky, plechovými střechami, občas narušena kamenným domem se zatravněnou střechou. Do toho děti a dospělí v neoprenu hrající si v horské bystřině a mořský kaňon, kde se dříve vyťahovaly lodě z moře.

Faery nemají pořádné mapy ani na Googlu, mapu s vrstevnicemi také nemáme, turistické značení tady není a tak jsme se prostě vydaly vyšlapanou cestičkou nahoru na útesy. Teprve teď jsme si plně uvědomily krásu ostrovů. Nevím, jak bych je přesně popsala, lidé říkají, že je to něco mezi Skotskem, Norskem a Islandem, celé zelené, pusté, nenajdete zde jediný strom, protkané zálivy, lemované útesy a fjordy, ze všech stran obklopené studeným Atlantikem. Prostě nádhera, čím výš jsme stoupaly, tím úchvatnější výhledy se nám nabízely. Nikde ani živáčka, jen všudy přítomné ovce. Ne nadarmo se Faerám říká Ovčí ostrovy. Držely jsme tedy směr a šly stále dál, dokud jsme nedošly do místa nad sedlem odkud vedla jen poměrně příkrá a dost kluzká skála, kde jsme se i já začala bát, a tak jsme sestoupaly níž a začaly horu obcházet, že třeba z druhé strany bude přístupnější. Což o to, ona z druhé strany přístupnější je, bohužel však ne z té, na kterou jsme se vydaly a tak jsme došly k ještě příkřejším skaliskům, než jsme byly předtím. Tam jsme se to konečně rozhodly vzdát a místo toho pokračovaly k útesům směrem zpátky na Eiði.

LEGENDA O OBROVI A ČARODĚJNICI

Díky tomu jsme ale měly krásný výhled na útesy Kellingin a Risin, ke kterým se váže legenda. Čarodějnice Kellingin a obr Risin žili na Islandu a chtěli ukrást Faerské ostrovy. Když je však zrovna čarodějnice pomáhala nandat obrovi na ramena, vysvitlo slunce a oba je proměnilo v kámen.

LOV VELKÝCH RYB, KTERÉ NEJSOU RYBAMI

Do Eiði jsme dorazily v osm večer, takže jsme ještě stihly rychlý nákup a večeři. Vzhledem k tomu, že na Faerách kvůli klimatu téměř neexistuje zemědělství, věří, že veškerá zelenina a ovoce jsou napuštěné chemikáliemi a importované z daleka. Rybolov tvoří 97% průmyslu a farmáři pěstují ovce, krávy a poskrovnu brambor. Ovšem neznamená to, že všech 80 000 ovcí, co tady vidíte jsou farmářů. Ovce jsou nejoblíbenější místní koníček, a tak mít 30 až 50 ovcí ještě spadá do kategorie zábava a ne farmaření. Každopádně díky tomuhle tvoří typický jídelníček Faeranů ryby a skopové. Leona jako vegetariánka je tady považována za většího exota než černochovi u nás a Nuka minimálně jednou denně nezapomene zmínit, že nechápe, jak může Leona jíst jenom zeleninu. Vysvětlit jí, že pod vegetariánství spadají i produkty jako těstoviny či vejčíčka je téměř nad naše síly.

Ještě večer, když už holky odešly spát a já seděla v pokoji, za mnou přišla Nuka, jestli se nechceme jít podívat na lov velryb, že jí právě volal dědeček, že se objevily poblíž Eiði. Leona se zvedla, ale Kája se rozhodla, že tohle se přeci jenom nezúčastní. Nuka nás naložila do auta a během půl hodinové cesty nám dovysvětlila to, co jsme ještě nevěděly. Já vím, že asi všem přijde divné, že jsme se zrovna my dvě jely podívat na lov velryb, ale chtěla jsem vidět na vlastní oči to, o čem lidé mají většinou úplně mylné představy.

Lov velryb je tady regulovaný a probíhá pod dohledem. Vždy když se nějaké hejno objeví poblíž ostrovů svolá kapitán dané oblasti lovce se speciální licencí. Ti pak na lodích naženou velryby do zálivu a tam je pomocí dlouhých nožů usmrtí bodnutím do mozku, takže jejich tělo paralyzují a oni už pak nic necítí. Mrtvé se pak vytáhnou na břeh, kde se rozřežou a spravedlivě rozdělí mezi všechny obyvatele tak, že každý dostane svůj příděl. Když už mají svůj příděl všichni v celé komunitě a ještě zbývá maso, rozdělí se v další komunitě. Tady už se pak nesmí lovit a loví se zase v další oblasti, kde lidé ještě svůj příděl nedostali. Takhle se pomalu postupuje, dokud se nezačne zase od začátku. Výhodou je, že je to zdroj obživy pro staré i nemocné lidi, kteří mají na svůj příděl nárok stejně jako všichni ostatní. Počet výlovu závisí na výskytu velryb. Někdy je to párkrát do roka, někdy víckrát, každopádně hlavní sezóna je v srpnu. Jedná se vlastně o využití lokálních zdrojů a lovci jsou speciálně cvičeni tak, aby zabíjení bylo co nejhumánnější. Z tohoto pohledu je to možná lepší, než zvířata chovaná v zajetí celý život, pak zabita a ještě z daleka importována. Zvířata jsou také díky tomu

monitorována a je o nich docela velký přehled. Nejčastěji se loví kulohlavci, kterých žije 778 000, z toho 100 000 se jich pohybuje kolem Faerských ostrovů a 800 se jich ročně uloví. Vše se dělá veřejně a na webových stránkách můžete najít přesné počty úlovku i s daty a místy lovu. Ochránci zvířat to ovšem srovnávají například s velrybařením v Japonsku a snaží se tomu zabránit, potápí a ničí lodě, což pak vede zaprvé k sociálním problémům a za druhé k problémům během výlovu, které většinou jen vyústí ve větší utrpení zvířat. Paradoxně to také svojí medializací, zvyšuje zájem mezi mladými lidmi a vlastně lov velryb naopak popularizuje mezi místními. Dalším problémem je znečištění moří, jež se projevuje hromaděním těžkých kovů ve zvířecích tkáních.

My dorazily pozdě, už ve chvíli, kdy je tahaly mrtvé z moře, za což jsem svým způsobem byla ráda. Tentokrát se nejednalo o hejno kulohlavců, ale Plískavice běloboké. Pozorovaly jsme, jak je chlapi pomocí jeřábu tahají z lodi, moře zčervenale krví a na břehu rodiny s dětmi, které pobíhaly mezi mrtvými plískavicemi a zkoumaly je. Na jednu stranu to byl celkem brutální pohled, na druhou stranu se mi líbila ta edukační část, kdy děti vidí, co vlastně jedí k večeři a nemají to jen naservírované jako rybí prsty.

Ó MŮJ BOŽE KOLÁČ

Dnes jsme se přemírou čerstvého vzduchu a únavou z předchozího dne rozhodly pro klidný den. Nejdřív jsme si daly procházku po okolí, pak návštěvu kostela o nedělní mši, kterou jsme prošvihly. 80% Faeranů jsou evangeličtí luteráni a aspoň přes okno jsme viděly, že i jejich kostel je zevnitř vyzdobeny koráby lodí. Potom ženské fotbalové utkání a těstoviny k obědu. Fotbal je národním sportem a ženský fotbal se tady stejně jako v Dánsku těší mnohem větší oblibě než u nás. Sledovat fotbalové utkání nepatří k mé oblíbené zábavě, ale když ho hrají krásné vysoké dlouhonohé dlouhovlasé blondýny, nabírá to utkání trochu jiných rozměrů.

Navečer jsme vyrazili za Nuky tetou, která nás pohostila vlastnoručně upečeným chlebem, domácí rebarborovou marmeládou, dánským sýrem a oprávněně pojmenovaným "O můj bože" čokoládovým koláčem. Ani nevím, co z toho bylo nejlepší. Ona a její manžel měli dříve v Eiði hotel, kde mimo jiné také občas vařila hostům. Nakonec ho kvůli přepracování prodali. Ovšem hlavním důvodem návštěvy bylo pletení. Je to její koníček, plete svetry, rukavice, ponožky, šály, deky a čepice celé rodině. Začala, když jí bylo pět a plete celý život. Nejprve začínala s

ramínky, pak spodním prádlem a až nakonec začala plést svetry. Na Faerách je několik klubů pletení. V tom jejím jich je osm. Nuka se také nově do jednoho zapojila, ale věkově mladšího. Nejradyji plete svetry, jeden jí trvá asi 14 dní. Naopak nejtěžší jsou ubrusy a deky. Říkala, že na omak pozná faerskou vlnu, jelikož je teplejší a drží teplo i v dešti. Vlna se používá v přírodních barvách tedy bílé, šedé, černé a hnědé. Nejtypičtějším vzorem jsou hvězdy. Spadána vlna se tady sbírá i během procházek, aby se do ní nezamotali ptáci a pak se nosí do továrny na zpracování. Tedy minimálně dříve se to tak dělávalo. Ukázala nám své výrobky i jak plete. Byla trochu nervózní z kamery a tak mluvila faersky a Nuka nám to překládala. Bylo to super, oba manželé byli hrozně míli.